

УСТАВ
на
ТЪРГОВСКИЯ
АРБИТРАЖЕН СЪД

при
НАЦИОНАЛНАТА
ЮРИДИЧЕСКА
ФОНДАЦИЯ

Статут

Чл. 1. (1) Към Националната юридическа фондация се създава Търговски арбитражен съд.

(2) Седалището на Търговския арбитражен съд е в гр. София. Адресът на офиса му е: гр. София, ул. „Перник“ № 97, ап.2.

(3)) Търговският арбитражен съд при Националната юридическа фондация е постоянна арбитражна институция, независима от Националната юридическа фондация

Компетентност

Чл. 2. (1) Търговският арбитражен съд разглежда и решава имуществени граждански и търговски спорове, включително спорове, свързани с интелектуалната собственост, спорове за попълване на празнини в договори или приспособяването им към нововъзникнали обстоятелства, независимо от това дали седалището или местожителството на едната или и на двете страни е в Република България или вън от нея. Търговският арбитражен съд посредничи при предварително разрешаване на спорове, които са възникнали или могат да възникнат между страните.

(2) Спорове за вещни права или владение върху недвижими имоти, издръжка, права по трудово правоотношение или спор, по който една от страните е потребител по смисъла на § 13, т. 1 от допълнителните разпоредби на Закона за защита на потребителите не могат да бъдат предмет на разглеждане и разрешаване от съда.

(3) Споровете се разглеждат съобразно Правилник на Търговския арбитражен съд при Националната юридическа фондация.

(4) Търговският арбитражен съд организира посредничество за разрешаване на гражданскоправни спорове, съобразно правилата, установени в неговия Правилник.

Структура

Чл. 3. (1) Търговският арбитражен съд се състои от Президиум, арбитри и секретариат.

(2) Търговският арбитражен съд разрешава възложените му спорове чрез състав от трима арбитри или чрез един арбитър. Техните права и задължения са еднакви.

Президиум

Чл. 4. (1) Президиумът на Търговския арбитражен съд се състои от: председател на съда, един заместник - председател и един член. Те се избират от Съвета на директорите на Националната юридическа фондация за срок от пет години. Съветът на директорите може да прави промени в Президиума в течение на този срок.

(2) Президиумът има следните функции:

1. избира арбитрите към съда;
2. взема мерки за изпълнение на решенията на арбитражната колегия;
3. взема решения относно дейността на съда.

Председател

Чл. 5. (1) Председателят на Търговския арбитражен съд представлява съда в страната и чужбина. В изпълнение на своите правомощия той издава разпореждания.

(2) Председателят свиква заседание на Президиума на съда и арбитражната колегия, отчита дейността на съда пред арбитражната колегия и Управителния съвет на Националната юридическа фондация, изпълнява решенията на Президиума и функциите, предвидени в правилниците на Търговския арбитражен съд.

(3) Заместник-председателят изпълнява функциите на председателя, когато той е възпрепятстван или му е възложил това.

Арбитри

Чл. 6. (1) Арбитрите се вписват и заличават от листата на арбитрите с решение на Президиума на съда. Вписването става за срок от пет години. Президиумът може да вписва в листата нови арбитри в течение на петгодишния срок. По всяко време вписаните арбитри могат да бъдат заличавани поради смърт, при изпадане в трайна невъзможност да изпълняват задълженията си, по тяхно искане или при груби нарушения на устава и Правилника на Търговския арбитражен съд при Националната юридическа фондация.

(2) За спорове между страни с местожителство или седалище в Република България (вътрешни дела) се води отделна листа от тази за споровете, по които поне една от страните е с местожителство или седалище в чужбина (международни дела). По вътрешни дела, когато страна по спора е предприятие с преобладаващо чуждестранно участие, арбитри могат да бъдат и лица, които не са граждани на Република България. За българските предприятия листите на арбитрите по вътрешни и международни дела са задължителни, а за чужди предприятия и български предприятия с преобладаващо чуждестранно участие листите са препоръчителни.

(3) Арбитър може да бъде дееспособен пълнолетен гражданин, който:

1. не е осъждан за умишлено престъпление от общ характер независимо от реабилитацията;
2. има висше образование;
3. има най-малко 8 години професионален стаж;
4. не е лишен от правото да упражнява определена професия или дейност или да заема определена длъжност;
5. не е в производство по несъстоятелност, не е невъзстановен в правата си несъстоятелен или не е осъждан за банкрут;
6. притежава високи морални качества и професионализъм.

В листата се посочва: името на арбитъра, годината на раждане, неговата длъжност или професия, научна степен (звание), специалност и местожителство.

(4) Арбитрите са независими и безпристрастни при изпълнение на своите функции. Те не са представители на страните. Арбитрите са длъжни да пазят тайната на съвещателните заседания на съда, както и тайната относно данните, които са узнали във връзка с изпълнението на длъжността си.

(5) Когато едно лице е предложено за арбитър или председател на решаващия орган, то трябва да посочи в писмена декларация до секретариата всички обстоятелства, които могат да породят основателни съмнения за неговата безпристрастност и независимост. Арбитърът има това задължение и след неговото назначаване. Тази декларация се изпраща на страните.

(6) Листите се предоставят на всеки заинтересуван.

Задължения на арбитрите

Чл. 7. (1) Арбитрите не могат да дават устни или писмени мнения и консултации, както и да бъдат повереници по дела, които са от компетентността на Търговския арбитражен съд при Националната юридическа фондация. Арбитри, участващи в правни фирми, не могат да приемат избора им или назначаването им за арбитри по дела, които страната по делото е възложила на фирмата, в която участват.

(2) Не могат да бъдат арбитри: народни представители, министри, заместник-министри, ръководители на ведомства, членове на Конституционния съд и други лица, на които с нормативен акт не е разрешено да бъдат арбитри.

Арбитражна колегия

Чл. 8. (1) Арбитрите образуват арбитражна колегия, която:

1. взема решения по организационни въпроси на съда;
2. обсъжда отчета на Председателя на съда за предходната година и взема решение по него;
3. обсъжда практиката на съда по нормативни актове, общи за вътрешните и международните дела, с оглед нейното уеднаквяване.

(2) Арбитрите от листата за вътрешните спорове и арбитрите от листата за международните спорове обсъждат в отделни заседания практиката си по нормативните актове, специфични за решаваните от тях спорове, с оглед на нейното уеднаквяване.

Секретариат

Чл. 9. (1) Канцеларията на Търговския арбитражен съд се състои от секретари и други длъжностни лица, назначени от Председателя на съда.

(2) Секретарите на Търговския арбитражен съд трябва да имат висше юридическо образование. Секретарите по международни дела трябва да си служат с руски език и да владеят писмено и говоримо най-малко английски и евентуално един от най-разпространените европейски езици.

(3) Секретарите на съда организират деловодството, водят кореспонденцията на съда и извършват онези действия по делата, които са им възложени от правилниците.

(4) Персоналът на канцеларията на Търговския арбитражен съд се включва в списъка на служителите на Националната юридическа фондация.

Финанси

Чл. 10. (1) Всички суми, постъпващи по делата на Търговския арбитражен съд при Националната юридическа фондация се внасят по банкова сметка на Националната юридическа фондация.

(2) Разходите за издръжката на Търговския арбитражен съд се поемат от постъпленията по ал.1, а при недостиг са за сметка на Националната юридическа фондация.

(3) За участие в делата и тяхното решаване арбитрите получават възнаграждения, определени с тарифа, съобразно цената на иска. В нея се определя и начинът на възнаграждение на Председателя на съда, неговите заместници и на Секретаря на съда за извършената от тях работа.

Устав, правилници и тарифи

Чл. 11. Уставът на Търговския арбитражен съд, правилниците за решаване на споровете, тарифите за арбитражните такси и за възнагражденията на арбитрите се приемат и изменят от Съвета на директорите на Националната юридическа фондация.

* * *

Този устав е приет на заседание на Съвета на директорите на Националната юридическа фондация, състояло се на 25 февруари 2026 г. и влиза в сила от същия ден